

Návrh legislatívnej zmeny na zefektívnenie verejnej správy

Projekt:	Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunít
Organizácia:	Nezisková organizácia Projekt DOM.ov
Operačný program:	Efektívna verejná správa
Kód žiadosti o NFP:	314011Q491
Názov aktivity:	Hlavná aktivita č. 3 Skvalitňovanie verejných politík podpory bývania MRK
Názov výstupu:	Návrh na legislatívnu zmenu za účelom zefektívnenie verejnej správy
Názov opatrenia:	Zavedenie povinnosti spracovania územného plánu pre obce pod 2 000 obyvateľov
Subjekt, ktorému sa návrh opatrenia predkladá:	Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Zavedenie povinnosti spracovania územného plánu pre obce pod 2 000 obyvateľov

2021

doc. Ing.arch. Katarína Smatanová MA, PhD., a kol.

Návrhy sú formulované v rámci projektu „Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunít“, kód projektu ITMS2014+: 314011Q491.

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Úvod

V rámci projektu „Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunít“, je snahou neziskovej organizácie Projekt DOM.ov zbierať údaje a informácie z terénu, z praktických skúseností aktivít organizácie a spolupracujúcich obcí a tieto informácie premietat' do návrhov opatrení s cieľom zefektívniť verejnú správu a legislatívny systém.

Problematika bývania je náročný a dlhodobý proces. Riešenia, ktoré zahŕňajú novú výstavbu alebo revitalizáciu častí marginalizovaných lokalít a s nimi spojené nevyhnutné procesy vysporiadania pozemkov, prípravou technickej infraštruktúry, často prekračujú aj jedno volebné obdobie starostu a primátora, obecného zastupiteľstva. Územnoplánovacia dokumentácia - "ÚPD" (územný plán, územný plán zóny, a pod.) je práve nástroj, ktorý zabezpečuje dlhodobú kontinuitu cieľa, vízií a krokov vedúcich k ich naplneniu, a to aj počas výmeny volených zástupcov samosprávy.

Cieľom návrhu tohto opatrenia je zaviesť povinnosť mať spracovaný územný plán so zahrnutím riešení rozvoja bývania a zvyšovania životných štandardov marginalizovaných rómskych komunít aj pred obce, ktoré majú menej ako 2000 obyvateľov.

Identifikácia problému

Nezisková organizácia Projekt DOM.ov pôsobí kontinuálne od roku 2016 vo viac ako 20 lokalitách na území Slovenskej republiky a asistuje viac ako ďalším 10 obciam pri príprave riešení rozvoja bývania a zlepšovanie životných podmienok MRK. Každodenne tak prichádzame do styku aj s problematikou územnoplánovacej dokumentácie, ktorá by mala ako základný nástroj určovať, koordinovať a riadiť investičné zámery a celkové funkčno-priestorové usporiadanie na danom území.

Avšak, pri väčšine obcí táto dokumentácia chýba. Ide o obce so zhruba 300 až 1 200 obyvateľmi, ktoré podľa súčasného znenia zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, túto dokumentáciu nemusia mať spracovanú. Celkovo dokonca až 55 % obcí s MRK do 2 000 obyvateľov nemá spracovaný územný plán.

V praktickom živote táto situácia však predstavuje veľkú bariéru rozvoja bývania. Pri zámere riešiť opatrenia zvyšujúce životný štandard príslušníkov MRK, zavedenie dostupnej technickej infraštruktúry, a plánovať rozvoj bývania, sa naráža na viaceré problémy.

Prvým je nepripravenosť týchto území na väčšie stavebné a územné intervencie, čo má za následok výrazné časové zdržanie plánovaných aktivít. Kým sa spracuje patričná dokumentácia, už nie sú dostupné finančné nástroje z EÚ fondov, zmenia sa volení zástupcovia samosprávy, prípadne sa zmení i legislatíva, a pod. Súčasne pri spracovaní územnoplánovacej dokumentácie bývajú odhalené rôzne skutočnosti o území, s ktorými investor nepočítal, resp. sa o nich nemal ako dozvedieť (trasovanie chránených území, vedení, a pod.).

Druhým problémom, je systematickosť a chýbajúca celková koncepcia a vízia rozvoja danej obce. Realizované riešenia tak predstavujú veľa krát iba spleť náhodných krokov, ktorým chýba integrita. Práve synergie viacerých opatrení a rôznych krokov má v konečnom dôsledku potenciál urýchliť a zabezpečiť udržateľnosť integračných opatrení MRK.

Nezanedbateľný je i stav spojený s absenciou systémového rámca, ktorý dáva priestor pre svojvoľné rozhodovanie zástupcov samosprávy, ktoré nemusí byť vždy v súlade s najlepšimi záujmami rozvoja danej obce.

Návrh adekvátnych opatrení

Ako riešenie a preventívne opatrenia aj do budúcnosti navrhujeme novelizáciu zákona č. 50/ 1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, s cieľom zavedenia povinnosti spracovania územnoplánovacej dokumentácie aj pre obce, ktoré majú menej ako 2 000 obyvateľov. V prípade týchto obcí môže na povoľovanie stavieb postačiť spracovanie ÚPD v jednom plánovacom stupni, pričom o jeho podrobnosti môže rozhodnúť obec sama.

Spracovanie územného plánu obce tak môže vytvoriť podmienky prípravy na bývanie a to naplánovaním vedenia technickej infraštruktúry, vytvorením priestoru pre novú výstavbu bytov, vytvorením priestoru pre občiansku vybavenosť a iné doplnkové funkcie.

V ďalšom kroku tak môže investor, samospráva, obyvateľ, či iná inštitúcia priamo realizovať opatrenia zvyšujúce kvalitu životných štandardov bez nutnosti čakania na zdĺhavé procesy spojené so spracovaním a schválením potrebnej dokumentácie.

Záver

Zavedenie povinnosti spracovania územnoplánovacej dokumentácie pre obce s menej ako 2 000 obyvateľmi prináša benefit nielen pre oblasť integračných opatrení bývania MRK. Témy a opatrenia týkajúce sa adaptácie na klimatickú zmenu a zadržiavanie vody v území, sa týkajú všetkých obcí na Slovensku, sú urgentné a vyžadujú komplexné riešenia v sídelnej štruktúre a jej okolitej krajine. Povinnosť mať spracovanú adekvátnu územnoplánovaciu dokumentáciu tak zvyšuje odolnosť a pripravenosť všetkých našich miest a obcí.